

WATERKIND

Waterkind

Marijke Kolk

© Marijke Kolk 2015

Titel: Waterkind

Auteur: Marijke Kolk

Vormgeving & druk: U2pi BV

Omslagfoto: Alexandra Sophie/Trevillion Images

Foto auteur: Arenda Oomen

www.uitgeverijblooming.nl

ISBN: 978-90-8234-580-3

NUR: 320

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

*Alles loopt toch anders dan je dacht
Waar je ook op rekent
Of wat je had verwacht
Alles loopt toch anders dan je dacht*

Huub van der Lubbe

In onduidelijk, drassig gebied, tussen water en land, daar leef ik. De *twilight zone*. Mijn therapeut zegt dat juist in die gebieden de mooiste ontmoetingen plaatsvinden. ‘Drassige gebieden zijn kostbare plekje’s die ogenschijnlijk nutteloos zijn. Hun rijkdom onttrekt zich aan het zicht. Het is de meest vruchtbare natuur.’ Ik zucht. Zijn onverwoestbare optimisme put me zo langzamerhand uit. Zijn spirituele invalshoek evenzeer. Ik refereer aan de Engelse schrijver Joseph Addison: ‘Drie essentiële zaken voor geluk in dit leven: iets te doen hebben, iets om van te houden en iets om op te hopen. Ik ben dus niet gelukkig.’

Nu zucht mijn therapeut. Misschien liggen we elkaar niet meer zo.

I

Inburgeren en dé vraag

‘Wanneer wordt een vrouw ongesteld nadat zij een miskraam heeft gehad?’ Het is een vraag die deel uitmaakt van het nieuwe inburgeringsexamen. Ik hoor het nieuws op Radio 1, terwijl ik van Albert Heijn naar huis rijd. Wát? Ik ben verbijsterd en in politiek Den Haag blijkt commotie te zijn ontstaan. Want wáárom moet een toekomstige nieuwe Nederlander dít weten? Om op tijd maandverband te kunnen inkopen? Worden in Nederland vrouwen soms vroeger of later ongesteld na een miskraam dan hun buitenlandse zusters? Ik raak geïrriteerd. Voor heel even overschaduwde dat mijn eigen pijn. Want ik weet het antwoord op die beladen vraag maar al te goed: zes weken.

Al die dromen

Een zwangerschap die misgaat. Katja Schuurman had het meegemaakt, zo vertelde Albert Verlinde in RTL Boulevard. Ook de vrouw van Rob de Nijs wist hoe het was om een kindje in wording te verliezen. En een oud-collega had maar liefst vier miskramen achter de rug. Ze had daar op de redactie van het vrouwenweekblad, waar ik als hoofdredacteur werk, al eens over verteld en ja, ik vond het wel sneu voor haar. Maar pas nu ik het zelf meemaak weet ik hoe het is om maanden te dromen van een steeds boller wordende buik, van echo's waarop je jouw baby'tje steeds groter ziet worden, van de eerste lachjes, het hip ingerichte babykamertje, een baby die zo lief is dat we allemaal niet kunnen ophouden naar hem te kijken en van Sanne die haar halfbroertje de fles geeft. Want ja, het zou een jongetje worden. Ik weet nu ook hoe het is als al die dromen in minder dan een minuut om zeep worden geholpen. Een moment waarop de wereld even helemaal stilstaat, waarop je er helemaal niet meer wilt zijn. Het moment waarop de arts zegt dat het niet goed is.

Soms weet een vrouw nog niet dat de vrucht in haar buik is overleden. Vaak komt zij erachter bij de eerste echo, die vanaf 2007 tussen de achtste en elfde week van de zwangerschap wordt gemaakt door de verloskundige of

de gynaecoloog. Het hartje van de foetus klopt dan niet, en soms is de foetus niet eens waar te nemen en ziet men enkel een lege vruchtzak. Vaak is in dit soort gevallen de foetus al een aantal weken dood. Men spreekt dan van een missed abortion. Er zijn dan verschillende mogelijkheden: afwachten tot de miskraam op natuurlijke wijze op gang komt; met behulp van medicijnen de uitstoting van het overleden vruchtje opwekken; een curettage laten doen door de gynaecoloog in het ziekenhuis.

In mijn geval kreeg ik de onheilstijding tijdens de tweede echo. De eerste echo was helemaal goed en het fotootje daarvan had ik trots met een plakbandje op de muur van de slaapkamer geplakt. Ons kindje in wording. Eindelijk, na acht jaar onderzoeken, operaties, prikinstructies en overleg met dan weer de ene arts en dan weer de andere.

Oei, ik groei – niet meer

Sinds de miskraam hoor ik meer dan ooit verhalen over miskramen. Zoals elke dikke buik opvalt als je zwanger bent, zo word ik plots overspoeld met ervaringen van anderen. Drie dagen nadat er was vastgesteld dat ik een miskraam zou krijgen ging ik naar de verjaardag van Sanne (die het bij haar moeder vierde en waar ik van mezelf heen móést, al wilde ik het liefst de hele dag in bed liggen met het dekbed over mijn hoofd).

De zus van mijn man Bas was daar en vroeg hoe het met me ging. Ongewild barstte ik in tranen uit. ‘N-n-n-niet zo goed,’ stamelde ik. ‘Ik wás zwanger.’ Het was eng de woorden uit te spreken. Zolang je zwijgt, kun je jezelf nog voor de gek houden. Met de mouw van mijn shirt veegde ik mijn tranen weg. Vrienden en familie van de jarige keken mijn kant op, maar draaiden hun hoofd snel weer weg. Het kon me niet schelen, zoals heel weinig me nog maar kon schelen.

Bas’ zus pakte me bij mijn hand en liep met me naar een bankje in de hoek van de tuin. ‘Zwanger worden is één ding,’ zei ze. ‘Zwanger blijven en een gezond kind baren, dat is niet zo makkelijk.’ Ik knikte. En toen kwam het verhaal van háár miskraam. Nou ja, miskraam; doodgeboorte. Ik wist ervan, maar ze had er zelf nooit met me over gepraat. Nu luisterde ik aandachtig naar haar verhaal en wist: alles kan altijd nog veel erger.

Het nam mijn verdriet niet weg.

Zelfs mijn fysiotherapeute vertelde die week over de miskraam die haar vriendin had gehad, nadat ze diverse ivf-pogingen hadden ondergaan. Het was inmiddels jaren geleden, zei ze, ‘maar de pijn is nooit helemaal weggegaan.’ Hoe cynisch was het dat juist de fysiotherapeute haar werkkamer deelde met een verloskundige. De eerste paar keer dat ik bij haar was, stonden de anatomische modellen van de baby in de baarmoeder nog in de open kast, maar inmiddels waren deze, net als het ligbed en het echoscherm, afgeschermd door een kamerscherm. Op het boek ‘*Oei, ik groei!*’ op het kastje in de hoek na, was nergens meer aan te zien dat in deze ruimte ook regelmatig zwangere vrouwen kwamen. Over mijn op handen zijnde miskraam zei de fysio: ‘Bereid je maar voor. Het gaat gepaard met heel veel pijn en bloed.’

Oorlog in mijn lijf

Dat ze helemaal gelijk had, daar kom ik snel achter. Op een zaterdagochtend, ik ben inmiddels drieënhalve maand zwanger, waarvan een aantal weken van een niet-levende foetus, word ik wakker met pijn in mijn buik. Krampen, zoals ik die ken van mijn menstruatie. Meteen neem ik twee paracetamol in. De krampen blijven de hele dag komen en gaan. ‘Ach, als dit het is, kan ik het goed aan, hoor,’ zeg ik die middag nog stoer door de telefoon tegen een goede vriendin. Maar ’s avonds wordt het een ander verhaal.

Bas, Sanne en ik zijn door mijn vader en zijn vriendin uitgenodigd in een chic restaurant in Scheveningen. Het gebeurt niet vaak dat mijn vader ons uitnodigt en ik wil dan ook onder geen beding afzeggen. Achteraf gezien is het misschien wel gewoonweg ontkenning van hetgeen zich daadwerkelijk in mijn lichaam afspeelt. Had de dokter niet gezegd dat het nog zomaar anderhalve dag kon duren voordat, zoals hij dat zo plastisch omschreef, ‘de uitdrijving zou beginnen’?

We zijn nog maar net bij het hoofdgerecht, als de lichte krampen veranderen in zware pijngolven. Ze zwellen aan zoals de golven in de zee niet ver van ons vandaan en kletteren vervolgens keihard neer in mijn onderbuik. Los van de pijn in mijn baarmoeder, lijkt er ook in mijn darmen een oorlog gaande. In het toilet constateer ik

dat ik zo wit zie als het tafellaken waarboven de anderen ondertussen wachten op een tweede fles rode wijn.

Moet ik blijven staan of juist gaan zitten? Of blijven leunen tegen de wasbak? In welke bochten moet ik mij wringen om het minst te voelen? Onder mijn rokje voel ik iets tussen mijn benen lopen. Toilet dan maar. Poep, vermengd met bloed, spat de wc-pot in. Noodscenario: afvegen, schoonmaken en zeggen dat ik buikgriep heb. Waggelend bereik ik de tafel, waar het dessert net is gearriveerd. ‘Sorry pap, maar ik voel me helemaal niet lekker. Buikgriep denk ik.’

‘Moeten we naar huis?’ vraagt Bas, die door begint te krijgen wat er aan de hand is. Hij en Sanne kijken bezorgd. In de auto weet ik niet hoe te zitten of liggen. Rugsteun naar achteren, toch maar weer naar voren. Benen omhoog en weer omlaag. Op de A15 in de buurt van Rotterdam zie ik in de verte een ziekenhuis. Ik overweeg Bas te vragen daar te stoppen. Maar in plaats daarvan zeg ik: ‘Ik weet niet of ik dit volhoud, hoor.’

Thuis ren ik naar de wc. ‘Laat me maar alleen,’ roep ik nog en dan volgt er een stortvloed van bloed. Bang dat dit niet stopt, bang dat ik doodbloed. Ik weet: dit is de uitdrijving. En dan opeens stopt het bloeden en ook de pijn. Ik kijk in de pot. Twee kleine beentjes, twee kleine armpjes, zelfs tien teentjes, al zijn die nog in wording. En een ieniemienie piemeltje. We hebben een jongen. Maar hij doet het niet. Hij is al stukgegaan voordat iemand met

'm kon spelen. Als ik hem oppak, huil ik. Harder dan ik ooit heb gedaan.

Wat is hij lief

‘Gaat het?’ vraagt Bas. Hij heeft vast zijn oor tegen de wc-deur, want hij klinkt heel erg dichtbij. ‘Laat me nog maar even,’ zeg ik. Ik ben zo overweldigd door wat er gebeurd is, dat ik niet goed weet wat ik voel. Het lichaampje van ons jongetje past precies in de kom van mijn rechterhand. Ik kijk naar zijn lieve ronde gezichtje, zijn half openstaande mondje, zijn dichte oogjes en zijn oortjes die nog niet helemaal af zijn. Zijn buikje is glazig blauw.

Met mijn linkerhand maak ik de deur open en daar staat Bas, wit weggetrokken. Ik begin weer te huilen. ‘Hij is zo mooi en zo lief,’ zeg ik, en kan niks anders dan dat steeds maar herhalen. Als Bas ons minimensje in mijn hand ziet liggen, begint ook hij te huilen.

II

‘Hou je nog van haar?’

Ik was nog lang niet ‘klaar’ voor een kind toen ik Bas leerde kennen, in het begin van het jaar 2000. We kregen contact met elkaar via een chatroom op internet en stonden datzelfde jaar groot in *Psychologie Magazine* met ons verhaal, zo bijzonder was het. Nu ontmoet een op de tien stellen elkaar via het net.

Via een vriendin was ik terechtgekomen op de website van het toen immens populaire televisieprogramma *Big Brother*. Zij had er al heel wat nachten in de chatroom opzitten en spoorde mij aan daar ook eens naartoe te komen. Op een avond deed ik dat. Gewapend met een fles rode wijn, zittend achter mijn computer in de kleine werkkamer van mijn appartement in de Amsterdamse Baarsjes (ik werkte toen nog als freelance redacteur), logde ik in onder de nickname Elsie. Er ging er een virtuele wereld voor me open. Zinnen flitsten voorbij, iedereen reageerde op iedereen, er werden grappen gemaakt en afkortingen gebruikt waarvan ik de betekenis nog moest leren.

Het ging daar in die chatroom zeker niet alleen maar over *Big Brother*. Sterker nog: de chatroom bleek een vrijplaats voor notoire vreemdgangers en relatiehoppers. Een van de vreemdgangers was mijn vriendin. Zij had

een jongen uit Den Haag ontmoet, met wie ze regelmatig afspraak. Op de site, maar ook bij hem thuis, in zijn bed, in zijn huis dat, zo vertelde ze me, vol stond met porseleinen katten en vol hing met gedrapeerde roze gordijnen. Ze had hem niet verteld dat ze al jaren samenwoonde.

De andere vreemdganger was Bas.

Bas trok mijn aandacht omdat hij op dezelfde manier op dezelfde mensen reageerde als ik. De tweede avond in de chatroom verscheen er een vlakje in mijn scherm: 'Bas wil graag privé met jou. Klik hier.' Het was het begin van nachtenlange chatgesprekken. Ik vertelde hem over mijn jeugd, over mijn eerste liefde, over mijn kwetsbaarheden. We hielden elkaar warm met onze woorden. Ook zei ik hem hoe ik me voelde: uitgeput. Ik had er hele drukke jaren op zitten, jaren die waren gevuld met reizen, stappen (Paradiso, De Club, Café Dante, Richter, Vak Zuid, premièrefeestjes), deadlines. Het was de tijd dat ik een abonnement had op foute vriendjes (bindingsangstigen, cokesnuivers, seksverslaafden) en verkeerde vriendinnen (narcistische types, borderliners). De tijd dat ik in therapie zou leren waarom ik dat abonnement maar niet liet verlopen, lag nog voor me.

Op het moment dat ik Bas ontmoette was ik vooral moe. Heel erg moe. Ik zat niet alleen 's nachts achter mijn bureautje, maar ook 's ochtends, 's middags en 's avonds. Te chatten óf te werken. Van koken hield ik niet. De man van de patatzaak op de hoek kende mijn bestelling uit

zijn hoofd. Mijn huis was verre van geordend. Vrienden die op bezoek kwamen, wisten op een gegeven moment niet beter dan dat ze zich een weg moesten banen tussen lege wijnflessen, stapels cd's, borden met restjes brood, truitjes, broeken, boeken, papieren en kaarsen. Van een muis die 's avonds rustig zijn rondje door de keuken maakte, keek niemand op.

Naast werken, stappen en chatten was ik vaak bezig met het redden van mijn beste vriendin, die om de hoek woonde. Ze had een relatie met een bekende, toen nog getrouwde nieuwslezer. Hij nam haar regelmatig op de eettafel ('Daar,' wees ze, alsof ik het anders niet zou geloven), maar hij wilde niet met haar in het openbaar gezien worden. Ze vertelde over de vibrator 'met ruim bereik' die hij voor haar had gekocht. Op de nieuwsredactie bestuurde hij haar kut op afstand. Hoe spannend was dat? Maar het woog niet op tegen haar verdriet en frustratie. En ik bleef maar luisteren. Het kostte me een hoop tijd.

Dat ik me met 'verkeerde' mensen omringde was vast een gevolg van omstandigheden in mijn jeugd. In *Psychologie Magazine* had ik een artikel gelezen over hechtingsproblemen. *Een goede moeder voelt de behoeften van het kind feilloos aan en knuffelt het als het getroost wil worden, maar respecteert tegelijkertijd ook zijn autonomie als hij zelf iets wil ondernemen. Als een moeder daarentegen snel geïrriteerd is, of onvoorspelbaar, of het*

kind te weinig aandacht geeft, of niet openstaat voor de signalen van het kind, dan verandert er iets fundamenteels (...). Het kind leert niet op anderen te vertrouwen en krijgt een negatief zelfbeeld. Niet veilig gehecht heette dat. Mijn moeder was vrij onvoorspelbaar.

Ik vond het lastig om mannen te vertrouwen en toen Bas mij op een nacht zei dat hij samenwoonde en op dat moment met zijn babydochter op schoot zat, wist ik niet of ik dat moest geloven. Ik denk dat ik toen bang was voor de gevolgen, namelijk dat zijn leven het mijne misschien wel drastisch zou gaan veranderen. Maar het was Bas' leven dat als eerste veranderde. Dat gebeurde vanaf het moment dat ik hem, via de chat, vroeg of hij nog van zijn vriendin hield. Het bleef heel lang stil.